

Čís. 2148.

Pokud jest v zamlčení vad prodáváného dobytčete spatřovati Istivé jednání. Vada sice poznatelná co do jsoucnosti, nikoli však co do do-sahu, jest v tomto směru vadou skrytou.

(Rozh. ze dne 9. ledna 1923, Rv I 530/22.)

Žalobě prodatele o zaplacení kupní ceny za prodaného koně o b a n i ž š í s o u d y vyhověly. N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní ve směrech v odůvodnění naznačených dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Žalovaní brání se proti žalobnímu nároku námitkou, že kůň, kterého od žalobce koupili, byl již v době odevzdání stížen nezhojitelným zánětem masitých částí předních kopyt a následkem této vady k řádné potřebě, k níž jako kůň tažný byl koupen, zcela nezpůsobilým, uvádějíce, že žalobce o této vadě věděl, ježto koně toho krátce před tím na porážku koupil, jím však vadu tuto nejenom Istivě zatajil, nýbrž je i v omyl uvedl ujišťováním, že kůň, až se překová, bude dobře choditi. Žalovaní uplatňují tedy jednak neplatnost smlouvy pro omyl ve smyslu §§ 870, pokud se týče 871 obč. zák., jednak zrušení smlouvy z důvodu správy dle §§ 922, 923, 928 a 932 obč. zák. Předchozí stolice neuznaly obranu tuto oprávněnou, ježto dle učiněných zjištění bylo prý na prodáváném koni na první pohled patrné, že má vadu na předních nohách, které měl zavázány a na ně kulhal, dále, že žalobce tuto vadu při prodeji jak při ústní smlouvě prvžalovanému, tak i později oběma žalovaným hlásil a že žalovaní koně s touto vadou koupili a se nad to i nároků ze správy vzdali. Soud první stolice a patrně i soud odvolací, ježto rozsudek první stolice schválil, mají dále za to, že o neplatnosti smlouvy z důvodu podstatného omylu nemůže býti řeči; nejdeť prý o omyl ani ve hlavní věci ani v podstatné její vlastnosti; nejde prý dále ani o Istivé zatajení vady dle §u 928 obč. zák., neboť není prý prokázáno, že žalobce na koni předsevzal takové jednání, jímž měla býti před zrakem žalovaného zakryta vada koně, anebo že by byl slovy nebo skutkem pozornost jeho zúmyslně odvracel, by vady oné postřehnouti nemohl. Soud odvolací dokládá ještě, že žalovaný ani nehlásil, že koně kupuje do tahu. S právním posouzením předchozích stolic souhlasiti nelze. Jest především nesprávným i protispisovým tvrzení odvolacího soudu, že žalovaný nehlásil, že kupuje koně do tahu; uvádíť sám žalobce v žalobě, že žalovaný vyzkoušev při koupi kobyly, prohlásil, že si ji ušetří, že s ní bude volně jezdit, bude jí dávat hlínu s octem a bude jí koupat nohy, a dovozuje ve sporu, že kobyla byla k hospodářské potřebě způsobilá, že žalovaný s ní veškeru úrodu tahal a že teprve on její zdravotní stav zhoršil, a odvolací soud v odůvodnění svého rozsudku sám uvádí, že žalovaný, byv svědkem Š-em k opatrnosti vybízen, při koupi prohlásil, že bude u koně vadu léčiti, z čehož jak ostatně z celého sporu a

z přednesů obou stran patrně — vyplývá, že žalovaný nekupoval koně na porážku, nýbrž, aby ho užíval k tahu ve svém hospodářství. S tohoto hlediska ovšem dlužno pokládati způsobilost koně k chůzi a k tahu za vlastnost podstatnou (§ 871 obč. zák.), a, byl-li kůň, jak žalovaní tvrdí, již v době odevzdání stížen nevyлéčitelným ochromením předních nohou následkem zánětu masitých částí kopyt, o kteréžto vadě přes návrh žalovaných nebyl ve sporu důkaz ani připuštěn, ač o ní k návrhu žalovaného zajišťovací důkaz proveden byl, jde o vadu neobyčejnou, která způsobuje úplnou a neodstranitelnou nezpůsobilost koně pro jeho řádné užívání (§ 932 obč. zák.). Pokud předchozí stolice vadu koně pokládají za vadu zjevnou a na první pohled patrnou, lze souhlasiti jen potud, že zjevno bylo toliko, že kůň má přední nohy zavázány a kulhá, tedy že nějakou nemocí předních noh je stížen; zdali však vada ta jest vadou trvalou a nevyлéčitelnou, pro žalovaného zjevno nebylo a z vlastních přednesů žalobce a ze zjištění, jež soud prvé stolice činí na základě výpovědí svědků, vysvítá, že žalovaný počítal s tím, že si koně vyléčí. Ostatně žalobce sám uváděl, jak ze zjištění těchto vyplývá, při koupi, že kůň má buď otřesené nohy nebo chybný roh a, bude-li se častěji kovati a do vody voditi, že může lépe choditi. Koupil-li tedy žalovaný koně s vadou, jak ji dle zevních známek na něm viděl, a posouditi mohl, byl by ovšem pozbyl nároku ze správy z vady této, ale jen potud, pokud byla pro něj poznatelná tedy zjevna; při vyléčitelnosti vady nebyl by se zajisté mohl domáhati náhrady škody, z ní vzešlé na př. náhrady nákladů léčení a škody z dočasné neupotřebitelnosti koně. Šlo-li však o vadu nezhojitelnou, kterážto vlastnost na venek poznatelná nebyla, bylo by ji pokládati za vadu skrytou a nebylo by lze žalovaným nárok ze správy odepírati. S tohoto hlediska by též bylo nazírati na otázku, jaký dosah přiznati jest vzdání se žalovaných nároků ze správy. Věděl-li žalobce o vadě koně jako vadě nevyлéčitelné, tudíž neodstranitelné, nesměl dle předpisu §u 923 obč. zák., který dle úmyslu zákona má býti zárukou poctivého právního jednání, vadu tuto jakožto vadu neobyčejnou zatajiti. Učinil-li tak přes to a učinil-li tak, jak žalovaní dokázati se nabízejí, zúmyslně, využitkovav anebo docela vzbudiv jejich omyl za tím účelem, aby je k uzavření smlouvy ve svůj prospěch a na jejich škodu pohnul, šlo by o lest ve smyslu §§ 870 a 928 obč. zák., u níž nevyhledává se — jak předchozí stolice míní — nějakého zvlášť uzpůsobeného šálivého jednání, nýbrž stačí každé zúmyslné klamání nebo zúmyslné využitkování omylu druhé strany, jež směřuje k jejímu poškození a přiči se objektivním předpisům práva. Byli-li žalovaní pohnuti ku smlouvě jedině omylem, tímto lestným způsobem vzbuzeným, nebo využitkováním, nebylo by lze odepřiti oprávnění jejich obraně, kterou z té příčiny proti žalobnímu nároku činí. Pro tuto lest uvedli pak žalovaní ve sporu podstatné okolnosti, kterých však obě nižší stolice v důsledku svého nesprávného právního posouzení nedbaly. Uvedliť žalovaní, nabídnuvše zároveň o tom důkazy, že žalobce koně koupil dne 7. srpna 1920, tedy krátce před touto koupí, jež byla uzavřena dne 9. srpna 1920, od Josefa P-a, rolníka v Č., za 6850 K výslovně jen na porážku, že Josef P. žalobci při tom výslovně řekl, že kůň nehodí se než na porážku a že také v dobytčím listě obecního úřadu v Č. bylo vyznačeno, že kůň je na

porážku prodán, že tedy žalobce o této vlastnosti dobře věděl, a se sám ostatně i o ní přesvědčil, přes to však žalovanému předstíral, že kůň je dobrý a, až se překová, že bude dobře choditi. Žalovaní vytýkají tedy rozsudku právem, že řízení zůstalo vadným, ježto nebyly shora naznačené podstatné okolnosti dle jejich průvodních návrhů zjištěny a že právní posouzení věci jest v naznačených směrech nesprávné.

Čís. 2149.

Provozovatel nebezpečného (elektrického) podniku je povinen dbáti zvýšené obezřetnosti po rozumu šu 1299 obč. zák., třebaže mu nutné mimořádné zabezpečovací opatření nebylo zvláštním předpisem nakázáno.

Spoluzavinění poškozeného nedospělce.

(Rozh. ze dne 9. ledna 1923, Rv I 778/22.)

Žalovaná obec H. poukázala svého vrchního montéra Václava R-a, by s učnem Karlem K-em prohlédl transformator u silnice. Tito použili k prohlídce dvojitého žebříku, po jehož jedné straně vystoupil Karel K., zatím co Václav R. manipuloval na druhé (sekundární) straně transformatoru. Desíletý žalobce vystoupil v nestřeženém okamžiku po druhé straně žebříku a vsáhl rukou do otvoru transformatoru, při čemž byl proudem zasažen a těžce poraněn. Žalobní nárok na náhradu škody proti obci H., Václavu R-ovi a Karlu K-ovi uznal p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e co do duvodu z polovice po právu. O d v o l a c í s o u d k odvolání žalovaných žalobu zamítl, odvolání žalobcovu pak nevyhověl. D ů v o d y: Podle názoru prvního soudu spočívá zavinění žalovaných Václava R-a a Karla K-a v tom, že při práci u transformatoru použili dvojitého žebříku a neučinili opatření, aby někdo třetí na druhou stranu žebříku nemohl vylézt. Prvý soud zjistiv, že žalovaný Václav R., pracuje na straně sekundární, nemohl viděti na jižní stranu budky transformatoru, že Karel K. jsa na této straně zaměstnán a nucen dívati se dovnitř transformatoru, nemohl pozorovati, co se na druhé straně žebříku děje, a že oba mohli pracovati pouze pod proudem, dospěl k úsudku, že žalovaní neměli k práci použití dvojitého žebříku, na nějž bez jejich vědomí třetí osoba vstoupiti mohla a, učinili-li tak, že měli přibrati další osobu, která by měla dozor na okolí, a poněvadž této třetí osoby nepřibrali, že jednak svým jednáním, jednak opomenutím nešetřili onoho stupně píle a pozornosti, kterou každý člověk obyčejných schopností při práci tak nebezpečné vynakládá. S těmito závěry prvního soudu nelze souhlasiti, pokud jde o Karla K-a, jenž byl v době úrazu teprve 17 let stár a vykonal zkoušku tovaryšskou 20. června 1920, tedy nedlouho před úrazem. Jak patrně z výpovědí obou žalovaných, byl Karel K. při pracích dne 16. srpna 1920 v budce transformatoru pouze silou pomocnou, přidělenou Václavu R-ovi, který jako vrchní montér a samostatný dělník práce řídil. Kdyby tudíž v použití dvojitého žebříku, pokud se týče v opomenutí přibrání osoby dozorcí spočívala nějaká vina, zodpovídal by za ni vrchní montér R., nikoli vyučenec K., jemuž se bylo řídití příkazy síly vedoucí.